

MUSEUM

*hieronder
artikel = gehandeld.*

«t nieuwhuys»

54

HOEGAARDEN

Rusthuis

ALPAIDIS

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE

lpardis

1978 aflevering 2
14^e jaargang
nummer 51

Inhoud

Geschiedenis v.d. Bierorde	blz. 3
Het Rusthuis	blz. 7
Hoegaardse lotelingen	blz. 19
Oude testamenten	blz. 26

Dit is de geschiedenis van de oude Brouwers-
gilde van Hoegaarden, opgesteld aan de hand
van een oud document, getiteld:

"Authentieke extracte recapitulatief uyt die
register van 't Paen- oft Brouwersguld ende
corporatie van Biervercoopers binnen de Vry-
heydt van Hougaerde residerende "

die Edele Orde vanden Montstock

Deze oorkonde berust in het archief der V Geslachten van Hoegaarden en werd vermoedelijk nagelaten door Brouwer Jacobus Van Nerum, laatste rentmeester van de Brouwersgilde vóór de intreding van het Nieuw Regiem en ook Hoofddecken van deze gilde van 1804 tot 1819.

Het document is een officieel uittreksel (authentieke extracte) uit hogervernoemd register en bevat een samenvattende beschrijving (recapitulatief) van de voornaamste gebeurtenissen en hoogtepunten uit het leven der Brouwersgilde van Hoegaarden, gaande van 1560 tot 1796. Het register omvatte 99 bladzijden en werd door de gildegriffier bijgehouden.

Het afschrift werd opgemaakt na de intreding van het schrikbewind (die swaeren teyden), toen alle activiteiten werden stopgezet en de gilde ontbonden werd (gedisloqueert).

Het doel van het afschrift was wellicht, om het verleden van de eens zo machtige corporatie van Bierbrouwers, veilig te stellen voor de toekomst en te bewaren voor de latere generaties.

Wij zullen de verschillende punten van het uittreksel afzonderlijk trachten te ontleden, om van nut te zijn voor de huidige heropgerichte Biergilde van 't Nieuw-huys museum van Hoegaarden namelijk:

" die Edele Orde vanden Moutstock "

- Folio 2 -

1560
" Int jaer ons Heeren MDLX is ghefundeert der Guld vande Paenheeren ende Wijnsetters tot Hougaerde voor meerdere protectie ende betere contributiën "

Hierdoor weten wij dat de Gilde van Brouwers en Wijnstokers in het jaar 1560 te Hoegaarden werd opgericht, om grotere bescherming te bekomen, betere medewerking tot stand te brengen en zeker ook wel om gezamenlijk te kunnen optreden tegen de tolrechten op de uitvoer van bier en wijn.

Aanvankelijk was Hoegaarden vrij gesteld van alle taks en kon vrij handel drijven in de landen van Luik en Brabant. Maar de tolbeambten verstonden het niet altijd zo, hun principie was "hoe meer taks hoe liever" en eisten hoge doorvoerrechten op de zwaar geladen bier- en wijnkarren uit Hoegaarden. In 1550 had de beambte Paulus Hulsen, te Leuven Hoegaardse wijn aangeslagen, een andere tolbeambte van Rumpst had Hoegaards bier onderschept. De Paenheeren en Wijnsetters tekenden protest aan en beriepen zich op hun oude "privilegiën" en de zaak kwam in orde bij gunstig advies van de Raad van Brabant.

Doch kort daarop, in 1551, kregen de wijnboeren het aan de stok met de tolbeambte Geerard Criecke uit Mechelen. De wijnstokers stuurden een gemeenschappelijke klacht naar hun goede Keizer Karel. De kanselarij van de Keizer heeft de tolbeambte op zijn plaats gezet en de Hoegaardiers recht doen wederbaren. Vanaf toen voelden de Hoegaardiers zich sterk en beschouwden Keizer Karel als hun hogere beschermheer. (zie Geschiedenis van Hoegaarden door Pr. J. Vander Velpen) Zij stuurden hem uit dank, via zijn zuster Maria van Hongarie, Landvoogdes der Nederlanden te Brussel, bier en wijn naar Spanje. Het is echter niet geweten als dat smakelijk goedje ooit zo ver is geraakt. Maar wanneer de Keizer zich in 1556 uit het openbaar leven had terug getrokken, om zich in de Abdij van San Geronimo te Yuste in Estremadura te vestigen, zou hij via de Prinsbisschop van Luik, enkele vaten wit Hoegaards bier hebben laten overbrengen om zich te verfrissen tegen de brandende Spaanse zon. Dit dreef de trots der Hoegaardiers op (mededeling door Brouwer Tomsin zaliger, die er aan toevoegde "maar ik weet niet als het juist is, doch ik heb het altijd van mijn vader en die van zijn vader gehoord, die het wist van de Dotremont's die te Hoegaarden gedurende vijf generaties brouwers zijn geweest").

En wanneer Goropius Becanus in 1559 zijn lofzang over het Hoegaards bier zodanig in alle richtingen had uitgestraald, begonnen de Hoegaardse brouwers zich als grote bierheren te beschouwen, zodat zij het jaar daarop tot de oprichting van hun gilde overgingen. Het waren de bierbrouwers en wijnboeren samen, die tot de stichting van deze machtige corporatie waren overgegaan.

Het is niet bekend waar de stichtingsvergadering was doorgegaan, evenmin waar zij hun latere zittingen hielden, maar de eerste mannen die tot de bestuursraad behoorden waren: H. Tritsmans

R. van Osmael

J. van Herberghen

L. Fonteniers

Gonus van Molle, de oude

Doch gezien Gonus van Molle, die als eerste Hoofddeken werd verkozen, in 't Nieuwhuys woonde en er een "cabaret" had, is het niet uitgesloten, dat zich daar hun eerste lokaal bevond waar de stichting is doorgegaan. (zie Alpaidis nr. 48)

De naam die zij aan hun gilde gaven was namelijk:

"Die Guld vanden Moutstock ende Stuyckwant tot Hougaerde"

Het is wel opvallend dat in deze titel alleen gezinspeeld wordt op bier, ofschoon ook de wijnboeren tot de gilde behoorden. Had het bier toen al grotendeels de wijn overvleugeld, zoals uit de dorpsrekeningen van 1498 tot 1527 blijkt, waaruit vernomen wordt dat er toen te Hoegaarden reeds veel taveernen en andere drankhuizen waren, waar evenveel bier als wijn werd getapt.

En ook in de lofzang van Becanus van 1559 laat het zich duidelijk voelen (vertaald uit het latijn).

"Niets is meer geschikt dan het heerlijk Hoegaards bier om duistere nevels uit het hoofd te drijven, om tot vrolijkheid op te wekken, om dichterlijk, zang en liefde in te blazen, het is het beste middel om zich eens goedkoop te vermaken en gek te doen, en om de wijn te vervangen.

(zie Mémoires Couronnes par l'Académie de Bruxelles
Tomme XIV 1838)

(wordt vervolgd)

A decorative wrought-iron frame with ornate scrollwork and a central sign. The sign is a shield-like shape with a decorative border, containing the title in a calligraphic font.

Het Rusthuis van Hoegaarden

VERVOLG

Opgedragen aan de Eerw. Zusters
van Sint Vincentius, voor hun liefde
en genegenheid die zij betuigen,
jegens de ouderlingen en de zieken
van het St. Jozef rusthuis van
Hoegaarden.

VII. In de politiek

=====

Door zijn afstamming uit de voormalige Schepenfamilies, die zich in 1741 tot doel hadden gesteld het bewind te Hoegaarden gedurende minstens vijf generaties in eigen geslachten te houden, viel het aan Constant Vandertaelen moeilijk om zich buiten de dorpspolitiek te houden.

Bij het opkomend liberalisme hadden de katholieken van de oude stempel, die conservatief gezind waren, een "Club" gevormd waarvan Vandertaelen aan het hoofd stond, om de gemeente te vrijwaren tegen de progressistische "Clan" van de nieuwe doctrine, die de "Club" als een "alliance monstreuse" betitelde.

Maar in feite waren de "Club" en de "Clan" aanvankelijk niets anders dan twee politieke groepen, die in de schoot der V Geslachten waren ontstaan, om elkaar de macht te betwisten, maar met de tijd sleepten zij het ganse dorp achter zich in een hartstochtelijke tweestrijd.

In 1849 werd Vandertaelen tot gemeenteraadslid verkozen, doch de liberale "Clan" diende tegen zijn verkiezing een petitie in, maar de Bestendige Deputatie weerlegde het protest en bekrachtigde de benoeming van Vandertaelen die in de eed werd gesteld: "Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple Belge".

Vandertaelen maakte deel uit van de Commissies voor Personenbelasting en onderhoud van de Buurtspoorweg, twee zeer ondankbare taken. In 1850 kwam hij met zijn politieke vijanden bijna in duel. Dr. Jean Bapt. Van Nerum (griffier der Gulden Lelie) daagde hem uit en liet hem zijn wapen kiezen. Het duel zou doorgaan in de "Cluys" in het bijzijn van vier getuigen, twee uit elke partij. Maar tijdig kon de strijd verhinderd worden.

Toen stelde de "Clan" zich tot doel Vandertaelen te kelderen en bij de partiële verkiezingen van 1851 werd hij niet meer verkozen. Doch in 1854 zon de "Club" op weerwraak en bracht hun leider Vandertaelen opnieuw in de gemeenteraad, waar hij zetelde tot aan zijn dood.

VIII. Overlijden van de Meester des Huizes

=====

Op 7 juli 1856 werden in het huis Vandetaelen alle luiken gesloten, want de "Meester des Huizes" was schie-lijk overleden in de ouderdom van 53 jaar, ingevolge een hartcrisis. Zijn dood werd ten gemeentehuis aangegeven door zijn hoeveknecht, Antoine Dekock, en zijn gebuur schoenmaker Jean Baptist Geenis.

Constant Vandertaelen kreeg een plechtige uitvaart bijgewoond door vele familieleden, vrienden en kennissen. Hij werd ten grave gedragen door de Confrerie der V Geslachten, leden van de "Club", de schutters van St. Jorisgilde uit Tienen en het gemeentebestuur. Zijn stoffelijk overschot werd in een familiekelder op het oude kerkhof langs de koorzijde van de St. Gorgoniuskerk bijgezet, waar zijn rivaal, de liberale Burgemeester Alexandre Putzeys, een treffende lijkrede uitsprak.

IX. De zoon volgt zijn vader op

=====

Na de dood van zijn vader had Henri Vandertaelen die pas 24 jaar was, hem in de Confrerieraad als Raadsheer en ook als Griffier-Comptorist in de Raad van de Sweerts-alliantie vervangen, terwijl hij eveneens bij de gemeenteverkiezingen van oktober 1857 tot gemeenteraadslid en later tot Schepen werd verkozen. Dat was de erkentelijkheid van de gildeleden en de Hoegaardse stemgerechtigden, tegenover de weldaden van zijn vader, een man die pas begrepen werd na zijn dood.

Henri Vandertaelen bewerkte de verzoening met zijn achterkleinkozijn Dr. J.B. Van Nerum en richtte in 1860 samen met deze en met zijn achterkleinkozijn Charles Emanuel Lories en in samenwerking met Burgemeester Alex. Putzeys, te Hoegaarden een muziekmaatschappij op onder de naam "Société de musiques- les Mélomanes de la Grande Ghète".

En op 28 mei 1862 ging Henri Vandertaelen een luisterrijk huwelijk aan met Blandine Coenegras (geboren 26 februari 1834 als dochter van de rijke grondeigenaar Servais Coenegras en Marie Cathérine Meugens). Zij was de schoonzuster van Notaris Felix Crampen uit Tienen.

Als getuigen traden op:

- Hubert Vandertaelen, geneesheer te Leuven (zijn oom)
- Pierre Vandertaelen, vrederechter te Leuven (zijn oom)
- Pierre Jean Joseph Meugens, pachter te Oorbeek (haar oom)
- Pierre Henri Coenegras, pachter te Hoegaarden (haar oom)

Helaas op 27 januari 1864 stierf zijn jonge vrouw met haar doodgeboren zoontje in het kraambed, zodat de familie Vandertaelen opnieuw in diepe rouw werd gedompeld. Alsdan bleef Henri in de Tiensestraat bij zijn moeder wonen, die sinds 1856 weduwe was geworden en zocht vergetelheid in het verenigingsleven en de politiek.

In 1865 werd hij, ter vervanging van zijn achterkleinkozijn Burgemeester Alex. Putzeys, tot Voorzitter van de Harmonie verkozen. De politieke strijd had in de schoot der V Geslachten weer de bovenhand genomen en leidde tussen 1865 en 1870 samen met een conflict inzake studiebeurzenstichting, tot het verval en de ontbinding van de Confrerie. Alleen de Gulden Lelie bleef bij wonder bestaan, waar zijn moeder Elisabeth Van Nerum sinds 1856 ter vervanging van Dr. J.B. Van Nerum het griffierschap waarnam.

In 1871 werd uit de katholieke "Club" het Heilkomiteit geboren, opgericht door Vandertaelen, die tot Schepen werd benoemd en nog vier andere leden uit de Gulden Lelie. Dit komiteit stelde zich tot doel, met alle middelen en alle macht het liberalisme te breken en de katholieken aan de macht te brengen. Hier kan de vraag worden gesteld, als het Heilkomiteit aanvankelijk geen geheim politiek instrument was in de schoot van de Gulden Lelie.

In 1873 na woelige debatten in de gemeenteraad kwam het tot de splitsing van de harmonie, Vandertaelen bleef voorzitter van de katholieke fraktie, terwijl Burgemeester Alex. Putzeys terug het voorzittersschap van de liberale fraktie opnam.

Enkele maanden later op 31 oktober 1873, overleed ook Henri Vandertaelen aan een hartcrisis. Het waren zijn achterkleinkozijn Theodore Van Nerum en zijn gebuur, landbouwer Hubert Vandermolen, die zijn plots overlijden op het gemeentehuis kenbaar maakten.

Net zoals zijn vader werd hij plechtig ten uitvaart begeleid door de leden van het Heilkomiteit, de familiegilde, de katholieke harmonie en het gemeentebestuur. Weer was het Burgemeester Alex. Putzeys die de lijkrede hield en lof bracht over het gepresteerde werk van Schepen Henri Vandertaelen.

X. Volledig te dienste van de Gulden Lelie.

=====

Na de dood van haar echtgenoot in 1856 had Elisabeth Van Nerum, de funktie van graffierster in de Raad van de Gulden Lelie aanvaard, ter opvolging van haar kleinkoosijn Dr. J.B. Van Nerum, die wegens politieke meningsverschillen inzake "Club" en "Clan" de gilde sedert geruime tijd ondermijnde en eindelijk zijn ontslag had ingediend.

Om de bloei van de gilde te handhaven en terug de samenhangigheid te bewerken, was zij zelfs met de hulp van haar kleinkoosijn Edouard Van Nerum, tot de oprichting overgegaan van een jeugdkring, een soort van familiepatronaat, in de schoot der Gulden Lelie.

Hieromtrent lezen wij in haar gedenkschriften:
" De concert avec Edouard Van Nerum, j' ai fondé en 1856 un cercle pour les enfants de notre famille, dans le but de leur apprendre l' histoire de nos ancêtres. Le dit cercle se réunissait chez moi (dus in haar huis) et avait son propre comité, dont les membres prêtaient serment."

Deze kring had zijn eigen bestuur, waarvan de leden in eed werden gesteld, terwijl de kinderen uit de gilde tijdens hun bijeenkomsten, de schoonheid van hun geslacht leerden.

Elisabeth Van Nerum was de ziel van alle gildeleven en offerde zich volledig op voor het welzijn van de Gulden Lelie en het heil van het kinderpatronaat, waarin zij afleiding en troost vond na de dood van haar gemaal.

XI. In eenzaamheid

=====

De vrouw die later de stichteres werd van het Rusthuis van Hoegaarden, werd in het begin van de tweede helft der XIXe eeuw door een reeks grote tegenslagen getroffen, die van haar een gebroken moeder maakten en haar tot het besluit brachten, zich in alle eenzaamheid terug te trekken.

Het verlies van haar echtgenoot (1856), van haar schoondochter en kleinzoon (1864), van haar enige zoon en erfgenaam waarin zij al haar hoop had gesteld (1873), de ontbinding van de confrerie der V Geslachten (1870) en de onenigheden in de rangen van de Gulden Lelie, die haar levensideaal waren en waaraan zij zich gedurende 18 jaar lang met hart en ziel had geschenken, maakten van haar een hartgebroken en troostloze moeder.

Na lang en rijp beraad besloot zij zich in alle eenzaamheid terug te trekken, haar testament te maken en haar ontslag als griffierster in te dienen bij de Gilderaad. Zij duidde Edouard Van Nerum als haar opvolger aan, die haar diende te beloven, de familieschriften en stamboomgegevens voort te zetten en aan latere generaties over te maken.

Alleen de jeugdkring, die haar levenswerk was geweest, wilde zij bewaren en zou deze voortzetten met de medewerking van Felicia Van Nerum (dochter van Edouard Van Nerum), aan wie zij haar memorieschriften en kwartierstaten schonk, nadat hiervan eerst afschriften waren gemaakt, die aan de verschillende stamvertakkingen werden toegekend.

Dit alles blijkt uit haar schriftten die zij op 12 december 1874 in haar memorieboek neerschreef: "En 1874 après avoir fait mon testament, ces notes (uit het Grootboek) ont été recopiées en plusieurs exemplaires, dont copie fut remise à chaque branche de notre famille, lors de l'assemblée de la Confrérie (Gulden Le-
liegilde)

Mon successeur Edouard Van Nerum à promet solennellement de compléter ces mémoires et de les remettre à la future génération. Ainsi fut fait à Hougaerde le 12 XII de l'an 1874, suivant les dernières volontés de nos ancêtres et que cela soit respecté à travers les siècles."

Vanaf dan leefde zij in eenzaamheid binnen de muren van haar woonst, waar de kinderen uit het familiepatroonaat, "nicht Vandertaelen" kwamen groeten.

XII. Een edelmoedig besluit

=====

Gedurende haar gans leven heeft Elisabeth's moeder zich opgeofferd voor de zieke en arme mensen van Hoegaarden.

Samen met haar dochter bezocht zij regelmatig huizen, waar ziekte en nood heersten en gaf bijstand waar zij kon.

Na haar dood in 1839 zette haar dochter Elisabeth dit liefdadigheidswerk voort en offerde zich op waar het moest. Met een korf aan haar arm, vol met levensmiddelen, geld, kledingsstukken en geneesmiddelen, trof men haar in de armste wijken van het dorp en ver tot in de gehuchten. Zij verzorgde de zieken, schonk troost aan de lijdende en bood milde hulp aan de armen, die haar "het goede Madameke Vandertaelen" noemden. Dit werk zette zij voort tot in 1874.

Rond 1872 werd de familie Maes door erge ziekten en zware rampen getroffen. Elisabeth Van Nerum stond hun krachtig bij, terwijl haar zoon Henri milde sommen verzamelde en zelf een aanzienlijk deel schonk, ten voordele van de getroffen familie. Uit dank en erkentelijkheid vervaardigde een lid uit deze familie in het klooster van Hoegaarden, eigenhandig twee prachtige borduurwerken op kanefas. Zij stelden de H. Henricus en de H. Florence voor, die aan Henri Vandertaelen bij zijn verjaardag in 1873 werden aangeboden. Deze kunststukken kwamen later in het bezit van Clemence Maes en werden via de familie Marchal aan de Gulden Lelie geschonken. Heden prijken zij in t' Nieuwhuys museum, naast de Erestand der V Geslachten.

Toen in 1873 haar enige zoon en erfgenaam was gestorven en zij de laatste was van haar stamvertakking, bleef Elisabeth Van Nerum volledig bezield met het lot van zieken en armen en nam een edelmoedig besluit dat zij zelf als volgt in haar memorieschriften neerschreef:

"En pleine tristesse et étant la dernière de ma lignée j' ai décidé ensuite de mettre tous mes biens à la disposition de la commune pour l' instauration d' un hospice pour les malades et des vieillards de notre village. Mon testament fut acté le 29 VII 1874 par le Notaire Swinnen de Tirlemont. Cette décision fut prise par suite d' un événement qui m' a touché profondément. un jour ma mère revenant de Aelst (onder Hoegaarden) où elle avait soignée un malade, elle me disait les larmes aux yeux c' est bien triste que notre commune ne possède pas d' hospice pour tous ces pauvres. Après moi tu continueras à leurs rendre visite et à les soigner, Dieu te récompensera. Par cette donation j' ai cru satisfaire à la volonté de ma chère maman, qui mourut le 18 III 1839 et qui fut enterrée non loin de mon père. Ses derniers desirs étaient de toujours respecter les volontés de mon père, de vivre une vie exemplaire et d' être bon pour les malades et les vieillards."

Het besluit om haar huis en goederen aan de gemeente te schenken voor de inrichting van een hospitaal voor zieken en ouderlingen en dat zij op 29 juli 1874 op testament bracht voor Notaris Swinnen uit Tienen, werd haar ingegeven door een gebeurtenis die haar altijd was bijgebleven en diep had getroffen. Op zekere dag keerde haar moeder terug uit het gehucht Aalst, waar zij een zieke was gaan verzorgen, toen zij met tranen in haar ogen aan haar dochter zei:

"het is wel droevig dat onze gemeente geen hospitaal heeft voor al die arme mensen. Ik vraag U om na mijn dood mijn werk voort te zetten. God zal U hiervoor belonen".

Hieronder volgt de vertaling van haar testament, afgelegd in haar huis te Hoegaarden voor een Notaris uit Tienen en in 't bijzijn van de getuigen Leopold Gaspar Pilloy, steenkapper, August Evrard, landmeter (haar kleinkozijn) en Eugène Medaers, herbergier, allen uit Hoegaarden.

"Ik schenk en leger aan de gemeente Hoegaarden de volgende onroerende goederen:

- 1-Mijn huis, bestaande uit een woonhuis, een schuur, stallen en paardenstal, een gemuurde koer, een hof in totaal 26a 34 ca, voorkomend onder sectie D nr. 303 en 304, palend aan de steenweg naar Tienen, de wegel naar de kerk (Astridlaan), Maes en Dewil. Ook schenk en leger ik aan de gemeente Hoegaarden alle meubelen en linnengoed, die er bij mijn dood zullen staan.
- 2-Een stuk land van 50 a 50 ca op 't Smisveld, onder sie. D 319
- 3-Een stuk land van 1 ha 36 a 72 ca op de Dievestraat naar Oorbeek, onder sie. C 36
- 4-Een stuk land van 26 a 34 ca te Overlaar, onder sie C 341
- 5-Een stuk land van 47 a op de Groeneweg, onder sie B 209 a.
- 6-Een stuk land van 36 a op de Reugelstraat, onder sie C 160.

De gemeente mag over al deze goederen beschikken in vol eigendom en de vruchten genieten, vanaf de dag van mijn dood, met last om in het huis vermeld onder 1, een burgerlijk hospitaal in te richten voor de zieken van de gemeente en het ten eeuwigen dage als dusdanig te onderhouden.

Ik verlang dat dit hospitaal ingericht wordt in het jaar van mijn dood en als opschrift dragen zal:

"HOSPICE VANDERTAELN - VAN NERUM"

in een blauwe steen, boven de ingangsdeur te plaatsen, met het jaartal van mijn dood.

De oprichting van het hospitaal heeft tot doel, de armen van de gemeente te verlichten en aan de gemeente de aanschaffing van zulkdanige instelling te vergemakkelijken.

Tot testamentuitvoeder benoem ik Clement Ingendael, notarisklerk te Tienen, aan wie ik de mobiliare bezittingen en 500 fr schenk voor alle onkosten te dekken.

Gedaan te Hoegaarden in het huis van de testamentgeefster, 1874 de 29 juli te 16,30 uur.

Haar andere eigendommen gingen naar haar neven en nichten uit de families Vandertaelen - Sweerts en Van Nerum en ook aan haar knechten en meiden.

Aldus geschiedde zoals zij haar laatste wensen had uitgedrukt. Haar schenking werd aanzien als een laatste weldaad van die twee eens zo innig verbonden en vooraanstaande families Van Nerum en Sweerts, die zulke grote rol hadden gespeeld in de geschiedenis van Hoegaarden.

XIII. Haar overlijden

=====

Rond 1880 was de 16 jarige Felicitée Gilis in het huis Vandertaelen komen inwonen. Elisabeth Van Nerum had een bijzondere genegenheid voor dit meisje en wierf haar als "gezelschapsjuffer" aan. Het was zij die haar meesteres, op 3 april 1883 om 11 uur 's morgens, de ogen sloot na haar tot op het laatste ogenblik te hebben bijgestaan en verzorgd.

Clement Stockmans, industrieel en gebuur en August Cloots, knecht en gebuur spoedden zich naar het gemeentehuis om het overlijden van "Weduwe Vandertaelen" te melden. En wanneer de doodsklok luidde, sloten zich alle luiken in de arme wijken waar het "goede Madameke Vandertaelen" eens hulp had geboden.

Op zaterdag 7 april om 10 uur werd zij ten grave gedragen en bijgelegd in de familiekladder naast haar echtgenoot. Rond haar laatste rustplaats stonden haar familieleden en haar talrijke vrienden en kennissen geschaard. Een arm vrouwtje uit Nerm legde bloemen neer en sprak met ontroerde stem "Dank U Madameke Vandertaelen dank U gij hebt de hemel verdiend". Zo luidde haar lijkrede.

Met Elisabeth Van Nerum verdween de vrouw die zich lange jaren met hart en ziel aan de familiegilde had geschonken en menige weldaad had verricht voor arme en zieke dorpsgenoten.

Aan Edouard Van Nerum had zij enkele dagen voor haar dood, toen zij reeds bedlegerig was, gevraagd om haar stamboomwerk voort te zetten, opdat de nakomelingen uit de Geslachten hun voorouders zouden eerbiedigen en hun voorbeelden volgen. Aan Felicia Van Nerum had zij toen ook het wapenboek van haar ouders geschonken.

Haar leven, haar stichting en betrachtingen maakten van Elisabeth Van Nerum een groot maar nederig figuur, die in de annalen van Hoegaarden en vooral in deze der V Geslachten zal vereeuwigd blijven.

XIV. Uitvoering van het testament

=====

Na haar dood werd het testament ten uitvoer gebracht. De laatste wilsbeschikkingen van Elisabeth Van Nerum werden te Tienen op 4 april 1883 geregistreerd in rol 262 j°64 re ce 7 door de ontvanger Drex. Een eensluidend afschrift, opgesteld door Notaris F. Delacroix uit Tienen (opvolger van Not. Swinnen), berust in het gemeente-archief "Openbare Onderstaand" van Hoegaarden, met kopij in het archief der V Geslachten.

De gelegeerde eigendommen werden aan de gemeente Hoegaarden overgemaakt en Burgemeester Leopold Lodewijckx (voormalige ondervoorzitter van het Heilkomiteit) met de oprichting van het hospitaal belast. Datzelfde jaar nog werd er overgegaan tot de voorlopige inrichting ervan.

Maar de vrome inrichting geraakte enkele jaren later reeds in verval, wegens de politieke onenigheden die te Hoegaarden menig goedbedoeld streven hebben gedwarsboomd, zonder dat iemand de zaak aankloeg en zonder de minste reactie van de familie, omdat op het einde van de XIX° eeuw de Gulden Lelie ook in verval was geraakt.

De edele stichting verviel tot een leegstaand gebouw dat achtereenvolgens gebëzigd werd voor het opstapelen van allerlei gemeentemateriaal, als huurkazerne en noodwoning voor enkele gezinnen.

Gedurende meer dan een halve eeuw diende er gewacht alvorens de beslissing getroffen werd om het testament te doen eerbiedigen. Maar ondertussen werd toch de pacht van de gronden geïnd.

Men diende te wachten tot in 1953 toen Burgemeester Michel Girouille er uiteindelijk in slaagde het onrecht te herstellen en de testamentschennis uit te wissen. In voorbeeldige samenwerking met Pastoor Heuysdens en wijnhandelaar Goidts, werd het gebouw prachtig door Architect Alphonse Stockmans gerestaureerd en de oude paardenstal tot kapel verbouwd, alles volgens de oude Brabantse bouwstijl.

Voortaan kreeg de schenking een nieuwe bestemming onder de naam van "St Jozef Rusthuis voor ouderen van dagen". Betrekkingen werden aangeknoopt met de Eerw. Zusters van de H. Vincentius a Paulo van Opwijk, die enkele nonnen naar Hoegaarden stuurden om de ouderlingen met liefde en genegenheid te verzorgen.

XV. Bescherming over het Rusthuis

=====

In 1961 werd de Gulden Leliegilde, na meer dan een halve eeuw verval, terug opgericht. De oude tradities werden in alle luister hersteld, het familiearchief bovengehaald en de familiestichtingen ter harte genomen. Een ingesteld onderzoek ter eerbiediging van de testamentuitvoering leidde tot de meest bevredigende resultaten. Een afvaardiging van de Gilderaad begaf zich naar het Rusthuis, waar zij ooggetuige was van de vele lof woorden der ouderlingen ten opzichte van de stichting en de Eerwaarde Zusters.

Bij de grote weldoeners van het Rusthuis bevonden zich Jean Marie Lowet-Oury en zijn zuster Thérèse (afstammelingen uit de Hubertus Sweertsgilde, genaamd de Groene Klaver), de Paters van Meldert en het Klooster van Hoegaarden.

In 1966 voegde de Gulden Lelie zich bij deze weldoeners, tijdens een plechtige ceremonie die in het Rusthuis plaats greep op 19 maart. De volledige Gilderaad onder het gezag van de ouderdomsdeken, begaf zich naar de instelling en werd er ontvangen door de leden van de Openbare Onderstand van Hoegaarden en de Eerwaarde Zusters. Moeder-Overste Alma stelde de Raadsleden aan de ouderlingen voor. De gilde sekretaris bracht hulde aan de Zusters en de Commissie voor hun onbaatzuchtige werking in het kader van de liefdadigheid. Hij noemde het een onbeschrijflijke vreugde en een eer, om in dit gebouw de akte van bescherming te mogen afkondigen en een Erekaider te mogen schenken met de foto's van de stichters Vandertaelen - Van Nerum, die door hun mildheid de oprichting hebben mogelijk gemaakt.

De Erekaider werd plechtig onthuld onder volgende woorden:

"De edele stichting strekt ons geslacht tot eer en wij beschouwen het als een heilige plicht, onze bescherming aan de stichting te verlenen. Moge deze kader ten eeuwige dage op de Ereplaats van dit huis vertoeven, als symbool van edelmoedige naastenliefde en liefdadigheid".

Alsdan werd de akte van verbintenis door de Commissie van Openbare Onderstand, door de Eerwaarde Zusters en door de Raadsleden uit de Gulden Lelie ondertekend.

XV. Bescherming over het Rusthuis

=====

In 1961 werd de Gulden Leliegilde, na meer dan een halve eeuw verval, terug opgericht. De oude tradities werden in alle luister hersteld, het familiearchief bovengehaald en de familiestichtingen ter harte genomen. Een ingesteld onderzoek ter eerbiediging van de testamentuitvoering leidde tot de meest bevredigende resultaten. Een afvaardiging van de Gilderaad begaf zich naar het Rusthuis, waar zij ooggetuige was van de vele lof woorden der ouderlingen ten opzichte van de stichting en de Eerwaarde Zusters.

Bij de grote weldoeners van het Rusthuis bevonden zich Jean Marie Lowet-Oury en zijn zuster Thérèse (afstammelingen uit de Hubertus Sweertsgilde, genaamd de Groene Klaver), de Paters van Meldert en het Klooster van Hoegaarden.

In 1966 voegde de Gulden Lelie zich bij deze weldoeners, tijdens een plechtige ceremonie die in het Rusthuis plaats greep op 19 maart. De volledige Gilderaad onder het gezag van de ouderdomsdeken, begaf zich naar de instelling en werd er ontvangen door de leden van de Openbare Onderstand van Hoegaarden en de Eerwaarde Zusters. Moeder-Overste Alma stelde de Raadsleden aan de ouderlingen voor. De gilde sekretaris bracht hulde aan de Zusters en de Commissie voor hun onbaatzuchtige werking in het kader van de liefdadigheid. Hij noemde het een onbeschrijflijke vreugde en een eer, om in dit gebouw de akte van bescherming te mogen afkondigen en een Ere kader te mogen schenken met de foto's van de stichters Vandertaelen - Van Nerum, die door hun mildheid de oprichting hebben mogelijk gemaakt.

De Ere kader werd plechtig onthuld onder volgende woorden:

"De edele stichting strekt ons geslacht tot eer en wij beschouwen het als een heilige plicht, onze bescherming aan de stichting te verlenen. Moge deze kader ten eeuwige dage op de Ereplaats van dit huis vertoeven, als symbool van edelmoedige naastenliefde en liefdadigheid".

Alsdan werd de akte van verbintenis door de Commissie van Openbare Onderstand, door de Eerwaarde Zusters en door de Raadsleden uit de Gulden Lelie ondertekend.

In 1965 werd ingevolge de laatste wensen van Julien Van Nerum (oud- gildedeken der Gulden Lelie) in zijn huis te Hoegaarden, genaamd 't Nieushuys voormalig stamhuis der V Geslachten, een museum voor heemkunde en folklore ingericht, en waar zich in een Erestand de oude panden en familierelieken der voorouders bevinden.

Vanaf 1969 heeft ook deze instelling haar steun en bescherming aan het Rusthuis van Hoegaarden toegezegd en schenkt haar jaarlijkse bijdrage onder vorm van Nieuwjaarsgeschenken aan de ouderlingen, terwijl zij bepaalde activiteiten uitbreidt ten voordele van de familiestichting.

In de schoot van 't Museum werd in 1972, ter vervanging van de in 1870 teloor gegane Brouwersgilde van Hoegaarden de Edele Orde van den Moutstock terug in 't leven geroepen.

Jaarlijks in de maand mei worden de nieuwe uitverkoren Ridders en Edelvrouwen in de Orde opgenomen en moeten een daad van edelmoedigheid stellen.

Deze daad bestaat er in een milde schenking te doen ten voordele van het Rusthuis.

Alzo neemt Die Edele Orde vanden Moutstock ook deel aan de bescherming van het Rusthuis.

Tenslotte werd na een eeuw verval, de heropstanding van de Confrerie der V Geslachten, in wiens schoot de vijf familiegidlen verenigd zijn, officieel uitgeroepen. Op 27 september 1975 begaf een sterke afvaardiging van de Confrerie, zich op haar beurt naar de oude familiestichting Vandertaelen - Van Nerum.

Daar kondigde de Confrerie haar hogere beschermingswet af over het Rusthuis.

XVI. Besluit

=====

Moge de stichting bloeien en haar bestaan verzekerd blijven. Deze bijdrage tot de geschiedenis en het ontstaan van het Rusthuis van Hoegaarden, werd uitgegeven door de Studie- en Navorsingscommissie van het Nieuw-huys-museum, in samenwerking met de Confrerie der V Geslachten, opdat de buitenstaanders de instelling, haar werking, beheer en bescherming, beter zouden leren kennen en naar juiste waarde weten te schatten.

Moge ook zij het hunne bijdragen om het lot van de ouderen van dagen te helpen verzachten en een zonnestraal te werpen op hun bestaan.

God bescherm het Rusthuis.

VERVOLG

Plechtig werd alsdan ^{aan} de acht ongelukkige lotelingen medegedeeld dat zij over vier dagen beschikten, om van hand tot hand alle mogelijke plaatsvervangingen te regelen, die zij goed vonden, rekening houdend dat de plaatsvervangers aan alle voorwaarden en hoedanigheden moesten voldoen, voorzien door de wet.

Terwijl de Meier en de 10 andere leden uit de Municipale Raad, het proces-verbaal der loting afsloten en ondertekenden, begaven de lotelingen die er zich hadden uitgetrokken, zich zingend van vreugde naar de herberg van 't Nieuwhuys waar zij het bier in overvloed deden vloeien. En zij sleurden met zich de acht ongelukkigen mede, die in den drank hun verdriet trachten te vergeten. De families en vrienden vierden of treurden met de lotelingen mee.

De vierde dag hadden zij nog geen plaatsvervangers gevonden en werden opgeroepen om te dienen het militair geneeskundig onderzoek te ondergaan. Zij verschenen voor Lt. geneesheer Colas en daar gebeurde het wonder. Dewelde, Leemans en Boulanger werden afgekeurd omdat zij te klein waren namelijk 1,52m. 1,59m en 1,65m. groot. En opnieuw dronken zij, uit vreugde deze maal, om aan de legerdienst te zijn ontsnapt en met hun dronken de vijf ongelukkigen mee, die geschikt waren verklaard voor den dienst.

De afgekeurden zongen:

" De legerdienst is niet voor ons
is niet voor ons,
ze gaven ons voor goed den bons,
voor goed den bons
de dokter zei, ge zijt te klein,
te dun, te smal, te kort van lijn,
ons lief kan ons niet missen,
ze wil alleen niet pissen
daarom gaan we terug naar huis,
om er te spelen met de muis"

Maar de goedgekeurden antwoordden:

" We zijn er in, w' hebben geloten
we zijn er in, en we zullen gaan
want veel liever, veel liever
een paar jaar soldaat te zijn,
dan te leven met de teven
buiten de huwelijken staat"

en een derde groep zong hetvolgende:

" We zitten erin en moeten gaan
met Napoleon op den baan
maar het is nog niet gedaan,
want zo laten wij 't niet begaan
nog liever zonder liberteit
dan in de dood voor altijd".

Op 17 ventose Jaar XI (8 maart 1803) greep in 't Nieuwhuys in tegenwoordigheid van de Meier, H. Lowet Nijs, Berwouts, Gentil, G., en J. Schoenssetters en Putzeys, een nieuwe loting plaats om de drie afgekeurden te vervangen.

Het lot viel op Bernard Sondervorst (zoon van Charles Sondervorst). Hij had er zich een eerste maal uitgetrokken maar werd nu aangeduid voor het "complement" in de plaats van Dewelde.

Het tweede slachtoffer was Jean François Godefridi uit Hoxem, die Leemans moest vervangen in het "legercomplement".

De derde en laatste was Jean Baptist Geenis (zoon van Henry Geenis), die tot het conscriptiejaar VIII had behoord en nu naar het reservedepot werd verwezen, in de plaats van Boulanger.

Zij kregen 24 uren om een plaatsvervanger te vinden en op 18 ventose verschenen zij opnieuw voor de gemeenteraad.

François Nijs (zoon van Guillaume Nijs) verklaarde zich akkoord om Sondervorst te vervangen, tegen de premie van 46 kronen en 6 ponden, achteraf teruggebracht tot 39 kr. Ook Godefridi had een vrijwilliger gevonden in de persoon van Gilis Geenis (zoon van Jean Geenis) voor de som van 28 kronen.

Jean Baptist Geenis had niemand kunnen vinden, omdat zijn vader geen geld genoeg had, om de premie te betalen.

Zodoende zag het contingent er ten slotte als volgt uit:

-voor het legercomplement	Jaar IX:	Henry Groetaers Bernard Capellen
-voor het reservedepot	Jaar IX:	Jean Henry Hendrickx Evrard Bonjan
-voor het legercomplement	Jaar X :	François Nijs Gilis Geenis
-voor het reservedepot	Jaar X :	Jean Henry Geerts Jean Bapt. Geenis

François Nijs en Gilis Geenis hadden als vrijwillige plaatsvervangers hun geldpremie ontvangen, doch Capellen en Groetaers waren door het lot getroffen en kregen niets.

Enkele gelukkige conscripts die zich hadden uitgetrokken brachten nochtans een som bijeen van 78 kronen, die evenredig onder de twee mannen werd verdeeld.

Maar nu begonnen pas de moeilijkheden.
Jean Bapt. Geenis, die gezongen had "nog liever zonder liberteit, dan in de dood voor altijd", sloeg op 15 musidor XI (4 juli 1803) op de vlucht. Weer moesten de overgeblevenen van het conscriptiejaar X, op 18 thermidor XI (6 aug. 1803) voor de Raad verschijnen, waar opnieuw geloot werd om deze voortvluchtigen te vervangen. Het lot viel op Louis Verbelen uit Nerm (zoon van Jean Verbelen en Catherine Vigneron), maar ook deze nam de vlucht en ging zich ergens te Brussel schuilen.

Alsdan werd op 28 thermidor XI (16 aug. 1803) bij nieuwe loting Anselmus Elshaut aangeduid, maar ook hij leefde ondergedoken. En tenslotte viel het lot op 6 fructidor XI (24 aug. 1803) op Jean Bapt. Houbar uit Nerm, die zich op 8 frimaire XI (29 nov. 1802) vrijwillig als plaatsvervanger had aangeboden, hetgeen hem echter niet was gelukt, omdat sommige "conscrits" hadden geweigerd hem de premie te betalen. Nu bekam hij nochtans uit de voorraad van de premiekas 24 kronen en 2 ponden, want het leger vervoegen zonder te deserteren, betekende een veiligheid voor de andere lotelingen.

Op 29 thermidor XI (17 aug. 1803) had Meier Van Autgaerden aan de Franse overheid de vlucht gemeld van Elshout en aan de Gendarmen verzocht hem op te sporen en ook om Verbelen te doen aanhouden, van wie geweten was dat hij zich te Brussel verstopte. Van deze beide voortvluchtigen werd de persoonsbeschrijving opgegeven.

In juli 1803 had de politie Gerard Vanden Bempt aangehouden, die tot een vroeger conscriptiejaar behoorde, maar de Meier van Hoegaarden pleitte hem vrij, omdat zijn vader het jaar voordien was gestorven en hij als steun stond.

Op 10 fructidor XI (28 aug. 1803) hielden de Gendarmen van Geldenaken, bij hem thuis Jean Henry Hendrickx aan die opgeroepen was voor de reserve van het jaar LX en weerspanning was. Zij voerden hem over Waver naar Brussel, waar hij in het Militair Hospitaal werd ondergebracht.

Ondertussen had de hogere legerleiding het bevel uitgevaardigd, dat het actief complement door de reserve diende te worden aangevuld. Hierdoor moesten Evrard Bonjan (reserve jaar LX) en Jean Bapt. Houbar (reserve jaar X), naar het actief overgaan. Eerstgenoemde die reeds in het reservedepot diende, moest zich op 29 Prêreal XII (18 juni 1804) te Leuven melden, maar hij deserteerde en dook onder.

Zulks werd aan de gemeenteraad van Hoegaarden gemeld, die dadelijk door nieuwe loting tussen de overgebleven conscripts van het jaar IX, in zijn vervanging moest voorzien.

En zo kwamen ten slotte alle lotelingen aan de beurt, omwille van de vele voortvluchtigen, zodat het jaarlijks een beroerde zaak werd, om het vereiste contingent te leveren en onder de wapens te houden.

De voorvallen van het jaar XII en later

Op 4 februari 1804 was de Meier gestorven en met hem eindigde de Besloten Tijd te Hoegaarden. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Jean Bapt. Van Outgaerden, de jonge, getrouwd met Françoise Van Nerum (dochter van Jacobus Van Nerum, eigenaar van 't Nieuwhuys, waar zich de Mairie bevond.

Op 6 germinal XII (27 maart 1804) werd Nicolas Schuermans, die tot reserve van het jaar XI was verwezen, bij het actief complement ingelijfd.

De "gardes" van Hoegaarden, Bartholomeus Strijckwants en Marc Laurent, hielden op 1 floreal XII (21 april 1804) te Outgaerden een deserteur aan, die drager was van valse papieren. De Meier van Hoegaarden vroeg een premie ter beloning voor deze mannen.

Pierre Strijckwants, die ingelijfd was bij het 3de Bon. van de Artillerietrein, werd door zijn broeder vervangen en zo moest de ene de plaats innemen voor de andere, vrijwillig of gedwongen, terwijl de voortvluchtigen voortdurend door de franse gendarmen en plaatselijke politie werden opgezocht.

Op 28 april 1804 (8 floreal XII) verschenen de Gendarmen te Hoegaarden in de Mairie ('t Nieuwhuys) Zij kwamen de conscritmoeilijkheden bestraffen, doch de Meier beweerde dat er zich in zijn gemeente geen moeilijkheden voordeden, maar wel te Outgaerden naar waar hij de Gendarmen verwees en tevens deze Meier aankloeg zijn plicht niet te doen. Na in 't Nieuwhuys voor 6 florijnen, 10 sol. en 1 ort (=11,82 fr.) drank te hebben verbruikt, die door de uitbater Jean Henry Dewaelheyns aan de Meier werd aangerekend, verlieten de Gendarmen het dorp en begaven zich naar Outgaerden (Noteer hier dat Dewaelheyns gehuwd met Barbe Van Nerum de schoonbroeder was van de Meier.

Op 26 floreal XII (16 mei 1804) werd in de registers der zittingen en beraadslagingen van de Municipale Raad van Hoegaarden genoteerd, dat de Meier van Rotse-laar, François Wouters, het dorp en de gehuchten van Hoegaarden doorliep bewerend vrijwillige plaatsvervangers te hebben voor de legerdienst, mits het betalen van een premie, waarvan het bedrag met hem diende besproken te worden.

Gerard Vanex, dagloner te Hoegaarden, Weduwe Jean Cluts, pachteres te Bost, Henry Debrouck, pachter te Meldert, Henry Gilis, dagloner te Hoegaarden, Loriers, hoefsmid te Tienen en nog vele anderen lieten zich vangen en gingen in het belang van hun zonen met Wouters handelen.

Bovendien legden de conscripts geld uit, om hun ongelukkige makkers te laten vervangen door premievrijwilligers, die niet tot de desertie zouden overgaan.

De overeenkomsten werden in het dubbel opgesteld, met uitzondering van deze van Gilis, die op 6 jan. 1804 voor Notaris Putzeys te Boutersem verschenen en aan Wouters de som van 15 kronen toekende voor de vervanging van zijn zoon.

Doch wanneer de jongelingen opgeroepen werden, waren er geen plaatsvervangers ter beschikking.

De bedrogenen legden klachten neer bij de bevoegde overheid, die tot opzoekingen tegen Wouters overging.

Maar wanneer de wetdienaars ten huize van de Meier verschenen was Wouters verdwenen, terwijl zijn vrouw verklaarde niet te weten waar haar man was.

Wouters was echter weg met het geld der goedgelovigen Vanex en Gilis uit angst gedreven, namen de vlucht en doken onder.

Op 14 juli 1804 (25 messidor XII) werd Joseph Haumont (zoon van Pierre Haumont en Marie Marguerite Grisar) "conscrit du quatrième supplémentaire de la reserve" schriftelijk door de Meier verwittigd, dat hij bij Besluit van de Prefect van 5 juli 1804 geroepen was, "à passer en activité de service"

Latere bevelen zouden hem gegeven worden, nopens vertrek en verzamelplaats.

Hetzelfde gebeurde voor Jean Baptiste Foury (zoon van Foury en Marie Jeanne Vanex.)

Op 11 sept. 1805 (24 fructidor XIII) schreef de Meier van Hoegaarden aan de Burgemeester van Gent, dat de genaamde Evrard Bonjan, voortvluchtige conscrit van het jaar IX, zich in zijn stad schuil hield, in 't bezit van een vals paspoort. Hij verzocht hem de politie in te zetten om belanghebbende te laten opsporen en hem naar de recruteringsofficier van Brussel te brengen.

In het jaat 1805 werd François Van Nerum, (zoon van Jacobus Van Nerum en Marie Cath. Van Autgaerden), 1,64 m., geschikt bevonden en op de conscriptielijst geplaatst, maar de militaire dokter keurde hem af, omdat hij te klein was. Henri Dehennin geboren 28-7-1775 werd verkeerdelijk aangehouden, doch de Meier onderhandelde met de Gendarmen en kreeg hem vrij.

Op 7 november 1807 stonden aangegeven als ondergedoken conscripts en voortvluchtige soldaten, volgende Hoegaardiers: Jean Scheurmans, B. Vanham, Vanmol Jean François Hardiquet, Hubert Gilis, Jean Bapt. Nijs Pierre Vanex, Pierre Finoulst, Evrard Bonjan en Henry Coenen. Er werd gevraagd om huneigendommen en deze van hun ouders te onteigenen.

Datzelfde jaar werd Pierre Uyttebroeck gereformeerd en in 1808 ook Jean Bapt. Nijs (zoon van Henry Nijs), omdat diens vader "agent municipal" was.

Maar er zijn ook Hoegaardiers geweest zoals Kapitein Sweerts en Joseph François Stockmans, die zich hebben onderscheiden. Voor bewezen diensten aan het Franse Leger werd laatstgenoemde vereerd met het Kruis van het Erelegioen en ontving voor zijn moedig optreden een Erekarabijn. Op 28 pluviose XII (18 februari 1804) deserteerde hij echter zonder wapens uit zijn eenheid. Later werd hij nochtans aangehouden en tot een lange gevangenisstraf veroordeeld. Op 31 dec. 1810 plaatste de Franse legerleiding hem terug als fuselier. Hij nam deel aan de veldtocht in Rusland waar hij werd gevangen genomen. Na de nederlaag van Napoleon kwam Stockmans vrij en vestigde zich te Hauwaert.

wordt vervolgd

Oude Testamenten uit het Parochiearchief van Hoegaarden

DOOR AMBASSADEUR
L. BORREMANS

VERVOLG

=====

T. 62 TESTAMENT van PEETER DANEAU en CRISTINA VAN
MONTENAEREN (31-5-1668)

=====

De langstlevende krijgt een bunder land dat ze samen hebben gekocht onder Zétrud-Lumay, reg. Peeter Van Aerschot s' heerenstraet en dit om een rente van 25 g. erfelijk mee af te leggen aan Mijnheer Doctoir Andeloos voor een stuk land van 5 dagmalen en 70 roeden gelegen onder Hoegaarden reg. "Paenhuysbeke en Lieutenant Van Montenaken" om vrij te gebruiken.
Hun kinderen delen in alle achtergelaten goederen.

Getuigen: Henri Eloy en Hendrick Stockmans.
Gemaakt te Altenaken door J. Vanden Putte.

=====

T. 63 TESTAMENT van FERDINAND VAN LAMENS (9-8-1668),
jongman.

=====

Zijn zusters Barbara en Catharina en zijn broer Odulphus krijgen elk 5 stuivers erfelijk waarmee ze tevreden moeten zijn.
Zijn nicht Barbara Ballant, dochter van Juliana Lamens krijgt drie en half dagmalen land gelegen onder Goetsenhoven aan de "Drooghe Wey, s' Heerestraet en Sinte Matthijs Autaer".

Aan Elisabeth Gerot, zijn meid, geeft hij zijn twee beste koeien omdat ze zijn ouders zo goed verzorgd heeft.

De erfgenamen van zijn roerende goederen zijn de vijf kinderen van zijn zuster zaliger Juliana: Barber, Jan, Vincent, Anna, Cristoffel Ballant, samen met Elisabeth Gerot.

Erfgenamen van zijn onroerende goederen, zijn zuster Anna Lamens, begijn in het Begijnhof te Tienen op voorwaarde dat ze twaalf halster koren geeft aan "den Armen" als hij sterft, daarbij moet zij zorgen voor begravenis en uitvaart en voor de 5 stuivers rente aan voorgenoemde broer en zusters.

Getuigen: Jan Jaecquemin en Lauteys Van Brussel
Gemaakt te Bost door Pastoor J. Vanden Putte.

=====

T. 64. TESTAMENT van PHILIP HANNON, man van CATLIJN
LINDEKENS (21-9-1668)

=====

Zijn vrouw mag 50 Rg. eens lichten op een bos dat hij bezit te Cauwenberg reg. de erfgenamen van Niclaes Van Osmael, en Willem Gienst, een dagmaal groot (om een rente op hun huis te betalen).

Zijn vrouw krijgt een stuk bos uit een groter, nog onverdeeld, genoemd "den Dries"

Zij mag twee eiken uitkappen die in het voornoemde bos van Cauwenberg staan.

Aan zijn moeder geeft hij zoveel ellen stof als nodig om een "schurse ofte rock" te maken.

Erfgenamen zijn zijn drie kinderen.

Getuigen: Jooris Bukens en Goosen Swelden.
Gemaakt te Nerm door Pastoor J. Vanden Putte.

=====

T. 65 ONTBREEKT

=====

=====

T. 66 FONDATIE van een jaargetijde voor de familie JAN VAN
MOLLE (1-3-1669)
Akte van cessie van renten, gedaan door J. Van Molle
aan pastoor J. Vanden Putte.

=====

Met deze akte geeft hij aan pastoor J. Vanden Putte voor
een jaargetijde voor zijn vrouw zaliger en ouders zaliger
volgende renten.

Hij doet dit omdat hij ertoe vermaand is geweest dat er een
jaargetijde zou gestaan hebben van twee halster tarwe op de
goederen van zijn ouders wat hij beweert niet te kennen.

- een rente van 3 gulden ten laste van Marie Delvaux-
- een rente van 3 gulden ten laste van de erfgenamen Ser-
vaes Nijs te Aelst;
- een rente van 20 stuivers ten laste van ... te Zétrud-
Lunay;
- een vierde deel van een rente van 6 gulden 10 stuivers,
uit een meerdere rente van 8 gulden ten laste van de erf-
genamen Goosen Van Moll, een rente die gelaten is aan
zuster Elisabeth Van Moll, religieuse van het Klooster
van Sinte Barberendael te Tienen.

Dit alles is een vierde van de renten welke ongedeeld zijn
gebleven tussen J. Van Molle en zijn medeerfgenamen, gepas-
seerd voor de schepenen van Hoegaarden op

De Heer Pastoor zal het jaargetijde doen en koster en zan-
ger betalen, dit samen met de achterstellen van de voor-
noemde renten.

=====

T. 67 TESTAMENT van JAN SALOMONS en ELISABETH FINOULS
(19 - 3 - 1669)

=====

De langstlevende krijgt een stuk grond van "drijvierendeel"
gelegen in het "Capellevelt" reg. Hendrick Salomons, Peeter
Berwauts en het voetpad van de Capelle naar " d' oppel".
Als zij beiden gestorven zijn voor dit stuk land gebruikt
is gaat het naar hun dochter Maeyken, omwille van het geld
dat ze van haar gekregen hebben toen ze in nood waren,
tenzij dit geld voor hun dood is terugbetaald.

Zij hebben hun goederen belast met 400 g. om hun oudste
zoon Willem het ambacht van schrijnwerker te laten leren,
er hem te houden en te alimenteren, en hem ertoe te laten
promoveren.

De twee kinderen Jan en Mayken delen in alles en Willem zo
hij de schulden en lasten aflost. Willem is tegenwoordig
en accepteert. Gemaakt door pastoor J. Vanden Putte.

KULTUUR KRANT

bijlage van ALPAIDIS
tijdschrift voor heemkunde
't nieuwhuys museum

K O L I C O R R E K T U R E
#===== nummer 6

nummer 6

Bijvoegsel van Alpaidis nr. 51

Nieuws over de Kultuurkring 't Nieuwhuys
+ + + + +

Nieuws over de Kultuurling

Twee nieuwe verenigingen zijn toegetreden tot onze Kultuurkring, die reeds aan zijn tweede werkingsjaar toe is.

1- De VTB Gidsenklub

De eerste vuurproef voor onze nieuwe gidsen had plaats op Palmzondag, waar ze verschillende groepen de "Cuype ommegang" hebben leren kennen. Dat ze deze rondleidingen met sukses hebben uitgevoerd, kan men vernemen van de groepen die ze hebben rondgeleid.

ben rondgeleid.
Een hartelijk proficiat en we doen verder, want er
komt nog werk voor de gidsen, dan denken we reeds
aan "HOEGAARDEN OPENLUCHTMUSEUM".

2- De Hoegaardse Verzamelaars

Deze hobbyklub komt bijeen elke laatste zaterdag van de maand om 14 uur in het museum.

Naast deze maandelijks mini-ruilmarktjes en werkvergaderingen hebben zij ook nog grotere plannen op het getouw staan.

Op zaterdag 24 juni e.k. dag van de braderij te Hoegaarden treden zij voor het eerst naar buiten en organiseren een: "BULL DOGS"

" O P E N R U I L D A G "

in de gemeenteschool (doelstraat), waar natuurlijk andere clubs welkom zijn.

andere clubs welkom zijn.
In de herfst houden zij een tentoonstelling van hun
eigen verzamelingen. Deze gaat door in het museum
van 18 nov. tot 10 dec.

Het bestuur van de Kultuurkring't Nieuwhuys is dan ook zeer tevreden deze twee verenigingen op te nemen in de schoot van de Kultuurkring.

De voorzitter
Etienne Grooten

HOEKJE VAN DE V.T.B. HOEGAARDEN

==::==::==::==::==::==::==::==::==::

DRAAIING, KRUISING, NETSLAG, LINNENSLAG.....

Waarschijnlijk doet deze titel vele vraagtekens rijzen.

Dit is niet meer het geval voor de vijftien dames die met sukses de eerste cursus kantklossen hebben gevolgd, en die in oktober met veel moed een vervolgcursus gaan aanvangen.

U heeft ze waarschijnlijk gezien op Palmzondag, toen ze op het gemeentehuis te Hoegaarden een demonstratie hebben gegeven van hun kunnen en misschien bent U dan ook bij diegenen geweest die voor zichzelf de bedenking heeft gemaakt dat het toch wel reuzefijn moet zijn om zelf zo een kunstwerken te vervaardigen.

Wel, of U nu dame of heer bent, U kunt dit zelf ook leren.

De Vlaamse Toeristenbond geeft U de kans daartoe en U zult het zelfs heel wat makkelijker hebben dan onze eerste kursisten, die echt als pioniersters kunnen worden beschouwd.

De nieuwe cursus die eveneens als de eerste door gaat in het museum 't Nieuwhuys, zal niet meer om de week, maar om de veertien dagen worden gegeven, zodat iedereen ruim tijd krijgt om zijn huistaken (want die zijn er ook bij) af te maken.

Wij wachten tot na de vakantie en starten op 14 oktober aanstaande.

Daar er reeds heel wat belangstellenden zijn, zouden wij op een spoedige inschrijving willen aandringen. Het aantal deelnemers is inderdaad beperkt, en wij zouden U bij de inschrijving willen vragen of U de voor- of de namiddag verkiest, maar we kunnen U spijtig genoeg niets garanderen.

Wij zullen er wel zo veel mogelijk rekening mee houden, maar in ieder geval gaat de cursus op zaterdag.

En nu het kursusgeld:

Dit bedraagt 1350 F voor de leden van de VTB/VAB (persoonlijk lidmaatschap) en 1450 F voor de niet leden, en dit voor tien lessen.

Bij de inschrijving wordt een voorschot van 500 F gevraagd, dat niet rekupereerbaar is (behalve om heel gegronde redenen waarover het VTB bestuur zich zal uitspreken).

Hierkomen dan natuurlijk nog de materiaalkosten, maar van het kussen en de klossen heeft U uw heel verdere leven plezier.

De inschrijvingen kunnen gebeuren bij de VTB vertegenwoordigster:

Wuyts Leontine, Stoopkensstraat 80 te Hoegaarden
tel. 016/ 76 66 38 rek. nr. 061-5728570-21

of bij de VTB medewerkster

Giroulle Marie Claire, K. Albertlaan 13 te Hoegaarden
tel. 016/ 76 67 63

ZOMERUUR

Als het tussen 28 mei en 1 October 12 uur (middag) is in België, dan is het:

12 uur in Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Italië en Finland.

11 uur in Groot-Brittanië, Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Oostenrijk en Zwitserland.

13 uur in Turkijë.

ADRESSEN VAN BUITENLANDSE TOERISTISCHE DIENSTEN

Bulgarije:	Ravenstein 62	1000 Brussel
		tel: 02/513.96.10
West-Duitsland:	Luxemburgstraat 23	1040 Brussel
		tel: 02/512.77.66
Frankrijk:	Guldenvlieslaan 21	1060 Brussel
		tel: 02/512.98.95
Griekenland:	Keizerinlaan 62	1000 Brussel
		tel: 02/512.02.06
Hongarije:	A. Maxlaan 132	1000 Brussel
		tel: 02/219.19.71
India:	Ravenstein 60	1000 Brussel
		tel: 02/511.17.96
Joegoslavië:	Koningsstraat 103C	1000 Brussel
		tel: 02/219.08.95
Libanon:	Ravenstein 14	1000 Brussel
		tel: 02/513.49.23
Luxemburg:	Rogierplein 15	1000 Brussel
		tel: 02/217.25.77
Marokko:	Grasmarkt 66	1040 Brussel
		tel: 02/513.12.86
Mexico:	Louizalaan 363	1050 Brussel
		tel: 02/647.15.35
Nederland:	Cantersteen 16	1000 Brussel
		tel: 02/512.44.09
Oostenrijk:	Koningsstraat 170	1000 Brussel
		tel: 02/218.59.00
Polen:	Rogierplein 20	1000 Brussel
		tel: 02/218.76.96
Portugal:	Ravenstein 8	1000 Brussel
		tel: 02/513.27.36
Roemenië:	de Brouckèreplein 26	1000 Brussel
		tel: 02/218.00.79
Spanje:	Bergstraat 18	1000 Brussel
		tel: 02/512.57.35
Tsjechoslovakije:	Stormstraat 19	1050 Brussel
		tel: 02/511.70.19
Tunesië:	Ravenstein 18	1000 Brussel
		tel: 02/511.28.93
Turkije:	Arenbergstraat 68	1000 Brussel
		tel: 02/513.82.30
USSR:	Koningstraat 119	1000 Brussel
		tel: 02/217.03.78
Zaire:	Ravenstein 68	1000 Brussel
		tel: 02/513.57.35
Zwitserland:	Koningstraat 75	1000 Brussel
		tel: 02/218.02.05

Beschermende leden 1978

Dhr. Paul Bail	Hoegaarden
Dr. Jacques Billen	"
Dhr. Jacques Georges	"
Andre Hettich	"
Leopold Stockmans	"
Pierre Vandenneucker	"
Marcel Caubergs	"
Jules Van Bever	"
Mvr. L. Lodewijckx	"
Van Maele-Wijseur	"

Ereleden

Burgemeester Roger Kerrijn	Hoegaarden
Dr. Decoster	"
Dr. Paul Dayers	Helchteren
Mvr; Corruble-Dotremont	Aix en Provence
Mvr. Smeesters-Ponsaerts	Tienen
Mvr. Vermant-Van Lint	Brussel
Mej. Yolande Kinnaes	Meldert
Dhr. Max Lewin	Brussel
Pierre Rotty	Hoegaarden
Louis Swinnen	"
A. Swolfs	Scherpenheuvel
Robert Morren	Tienen
Stas	Goetsenhoven
François Missal	Tienen
Jozef Leonard	Hoegaarden
Hoylaerts Marcel	"
Gaston Wuestenberg	"
Alfons Veroeveren	"
Louis Freuville	Brussel
F.A.W. Vroom	Keerbergen
Douglas Cooper	Brussel
Alfons Alen	Hoegaarden
Heinz Vollrath	Hoegaarden
Geysens	Boutersem
Mej. C. Struyf	Hoegaarden

-lijst afgesloten op 1 april-

Hartelijken dank voor uw steun.

AKTIVITEITEN KALENDER JULI AUGUSTUS SEPTEMBER 78
=====

24 juni medewerking aan de braderij door de
kultuurkring 't Nieuwhuys

1 juli tot 28 augustus
tentoonstelling " ONS DORP"
met instelling van fusiewapen
uitreiking getrouwheidsdiplomas
ridderverheffing

2 sept. tot 1 oktober
Mariette PEETERS stelt ten toon.
schilderwerken

30 september Hoegaardse verzamelklub
maandelijkse vergadering.

NIET TE VERGETEN

" O P E N R U I L D A G "

op 24 juni in de Doelstraat van 14 tot 19 u.
door de Hoegaardse Verzamelaars

Op aanvraag rondleidingen door de leden van de VTB Gidsen-
klub.